

VAKUF-NAMA SARAČA ISMAILA IZ TRIJEBOVA

Druga dekada džumade-I-ula 1026 (21-30. maja 1617).

Prijepis: Gazi Husrev-begova biblioteka, Sidžil vakuf-nama, str. 339.

Opis: Vakuf-nama je pisana na turskom jeziku, dosta čitko, ali sa izvjesnim brojem grešaka.

Izdanja: Vakuf-nama nije dosad objavljena.

Tekst kadijskih ovjera:

Ispravan je sadržaj ove knjige utvrđen prilikom provjere njenog dopadljivog sadržaja. Ovo je napisao siromašni sluga Svevišnjeg, Abdullah, zamjenik kadije u gradu Banjaluci, neka mi bude oprošteno.

Abdullah

Provjerio sam sadržaj dokumenta uz znanje Muhameda, Muhameda i Osmana, a oni su porijeklom od umrlog vakifa Ismail-age. Ja sam siromašni sluga Svevišnjeg, Hanefi Husejn, kadija u gradu Banjaluci, u zastupstvu - neka mi bude oprošteno.

Husejn Hanefi

Nakon što mi je podnešen ovaj krasni dokument, zatražen je od mene potpis. Stavio sam potpis na njega perom. Ja sam sluga Svevišnjeg, šejh Muhamed, naib u gradu Banjaluci, neka mi bude oprošteno.

Muhamed Muftić

Ono što je ovdje napisano o registrovanom vakufu i potpunom vakufljenju, smatram ispravnim i jasno mi je, svjestan razmimoilaženja

najstarijih imama. Donio sam presudu da je uvakufljenje valjano i neopozivo. Ja sam siromašni sluga Božiji, Hizir sin Muse, kadija u bogomštićenoj Banjaluci.

Hizir sin Muse, mufetiš

Prijevod vakuf-name:

Neka je hvala Allahu sveznajućem koji je uputio svoje robove, vjernike i vjernice, na dobra djela i ukazao muslimanima i muslimankama na dobre poslove, te blagoslov i mir neka je Njegovom poslaniku Muhamedu, najčasnijem stvorenju, te njegovom potomstvu i drugovima koji su vodili vjernike na put dobrih djela. A zatim: Vlasnik ove vakuf-name ispravne i na šerijatu zasnovane je onaj koji traži dobra djela i teži dobročinstvima, ponos sličnih i sebi ravnih, Ismail-aga, sin Muhameda, stanovnik sela Trijebovo¹ koje pripada kadiluku Banjaluke. Kada je on shvatio da sunce života zalazi, da karavan postojanja prolazi i da nije vječno ruho ovoga svijeta, da nakit ovoga svijeta nije vječan, izabrao je vakuf među postojećim dobrima, težeći da stekne Božiju milost, radi boravišta na onome svijetu i na osnovu toga što želi da imetak uloži na Božijem putu.

(Kada je to spoznao) pristupio je sjednici (gdje se sudi) po časnom Poslanikovom šerijatu i uzvišenom, odabranom skupu - neka je Božija milost na njegovog utemeljitelja. Potvrdio je ispravu na šerijatu zasnovanu i dao do znanja da je to zavještanje koje se ima poštovati:

(Uvakufljujem) mulkovna zemljišta koja se prostiru u spomenutom selu, omeđena granicom naviše od mosta Pojna do kamena, odatle do Okruge i Vučje Doline, odatle kosom do granice Krmina i rijeke Vrbasa, te odatle do granice Varoši Boćac, odatle do Raskrstja, odatle do potoka koji protiče ispod Miloševe kuće, odatle opet do mosta Ponir gdje se završava. Mulk koji se nalazi u spomenutim granicama ima 300 dijelova. (Uz to vakufim) na označenoj granici jedno ispasište i čifluka po imenu Ponir i Ponikva, te 30.000 gotovog novca koji je u opticaju. (Sve to) izdvajam i vakufim za ljubav uzvišenog Allaha i za traženje zadovoljstva plemenitog Gospodara bojeći se Njegove bolne kazne, Njegove kazne onoga dana kada neće koristiti ni imetak ni potomstvo osim da čovjek dođe pred Boga čista srca. Svjestan toga i postupajući po sadržaju, on je još izjavio: "Uvakufljujem i zavještam, te imenujem svoga sina po imenu Alija za muteveliju i za registrovanje.

¹ Selo Trijebovo nalazi se na putu između Mrkonjić Grada i Banjaluke. To selo bilo je nekada sjedište istoimene nahije. Značajno je ne samo kao sjedište nahije, nego i kao derbend koji je trebalo čuvati, što je utjecalo i na formiranje novog gradskog naselja u blizini Trijebova, a to je Jenidže Jajce (Novo Jajce) - prvobitno ime današnjeg Mrkonjića. U selu Trijebovu baštinske zemlje imali su i hadži Mustafaga, carski kizlaraga, osnivač spomenute kasabe kao i njegov otac Mehmed-beg. O tome više vidi: A. Handžić, "O formiranju nekih gradskih naselja u Bosni u XVI stoljeću (Uloga države i vakufa)", *POF* 25/1975, Sarajevo 1977, str. 156-165.

Suma, mulk koji je ograničen spomenutim granicama, nekretnine, te čifluk koji je spomenut predajem u ruke spomenutom muteveliji. A ovakav uvjet postavljam: spomenuta suma da se da u promet po zakonskim propisima uz jak zalog i jamca koji garantuje imetkom, na 10% dobiti i da se početkom svake godine na časnom sudu uknjiži. Od novca koji se dobije od interesa, određujem za platu imam i hatibu u časnoj džamiji² koju sam podigao u selu u kojem stanujem i muallimu u mektebu dnevno po dvije akče za njihovu službu, mujezinu dnevno dvije akče a muteveliji dnevno jednu akču. Neka se uzima za kiriju po deset akči od svakog dijela spomenute nekretnine.

Od 3.000 akči koje (imam) prema proračunu spahija, određujem 600 akči za carski defter, a ostatak od 2.400 akči neka se ne utroši za hranu u tekiji³ koju sam sagradio u spomenutom selu i neka se ne uzme ni jedna akča od mjesta ispaše, te sav prihod sa gore spomenutih čifluka Ponir i Ponikva. Neka se odredi muškoj djeci koja stanuju na odžaku i djeci moje djece, s koljena na koljeno, s pokoljenja na pokoljenje, a nakon njihovog izumiranja neka se odredi najboljem mome prijatelju. Tako je rekao da spomenuti mutevelija uzme sve što je spomenuto i da uzapti. Ostali moji vakufi neka se troše kao što su se i trošili. Gore spomenuti vakif sa mutevelijom potvrdio je šerijatsku ispravu koju je mutevelija već predao. Vakif koji je trebalo da na licu mjesta sve ovo potvrdi izjavio je: Po mišljenju najvećeg imama, najuglednijeg dostojanstvenika, vođe naroda, onoga koji pokazuje put, njegove eksekucije Ebu Hanife,⁴ vakufljenje nije pravovaljano. Na osnovu toga odustajem od uvakufjenja i uzimam pravo da i imetak i vakufske nekretnine povratim od mutevelije. A mutevelija je izjavio da je vakufljenje nekretnina ispravno nakon što se preda muteveliji (prema riječima) dvojice velikih imama - Allah im se smilovao obojici. Vakufljenje novca biće također ispravno čim se preda muteveliji - po riječima velikog imama Zufera - Allah mu se smilovao - i ne može se vratiti niti se može poricati, kao što je zapisano i jasno je u uglednim knjigama. Kada je zatražio da se donese presuda o pravovaljanosti spomenutog uvakufjenja i kada je donešena odluka o valjanosti uvakufjenja spomenutih nekretnina prema mišljenju dvojice imama i vakufljenje spomenutog novca prema stanovištu imama Zufera, vakif koga smo gore opisali - neka uzvišeni Allah učini da njegova dobročinstva teku do dana obračuna - krenuo je drugim pravcem i poveo ovakav razgovor: Premda je po mišljenju spomenutih imama vakufljenje ispravno na spomenuti način, ali ne traži neopozivost onog iznosa i ne iziskuje vječnu trajnost, u vakifovim rukama je odluka (šta da odabere) - da li da to opovrgne ili da ostavi kako jeste. Svoj vakuf i odredbe poništio sam. Gore spomenuti mutevelija neka digne ruke od dobara, a mutevelija je još odgovorio: Kada odluka kadije koji zna svoj posao bude upotrijebljena na pravnom mjestu, ta odluka kod svih učenih ljudi je važeća i čvrsta, a kadije

² Ova džamija više ne postoji i nema nikakvih tragova da se tu nalazila.

³ U selu Trijebovu nema nikakvih tragova od ove tekije.

⁴ Vidi bilješku 1.

su obavezne da to prime i ja zahtijevam da se donese odluka o neopozivosti toga vakufa. Pošto je to rekao, stalo se na stanovište da je bolje ovjekovječiti dobročinstvo i dobro djelo, i donijeta je presuda o njegovoj neopozivosti.

Tako je ovaj vakuf postao punovažan, perfektan i pravosnažan, te nije dopušteno da se mijenja niti preinačava, a ako ga neko izmijeni, nakon što ovo čuje, pašće grijeh na one koji ga izmijene. Allah sve čuje i sve zna. A nagradu vakifu dobročinitelju garantuje vječno Živi.

Ovo se dogodilo i zapisano je sredinom mjeseca džumade-1-ula 1026 (21-30.V 1617).

Svjedoci čina:

Hadži Husejn sin Velije; Berber Osman sin Birada; Sarač Ibrahim, bend; Ferid-kethoda; Halil-halifa; Ilijas-beg; Hasan-čelebi; Ibrahim-čelebi; Ibrahim-halifa, imam; šejh Muhamed-efendi; Mustafa, čauš; Sefer-halifa sin...; hadži Husejn, kahvedžija; Baba Abdi, softa; Mustafa-kethoda; hadži Alija, spahija, i ostali prisutni.

Prijevod:

Behija Zlatar